

הטרנד החדש של חוסכי הפנסיה הצעירים: מוותרים על רשת הביטחון של המדינה

בתקופה האחרונה הולכת ומתהווה תופעה חדשה בשוק הפנסיה: חוסכים, בעיקר צעירים, מבקשים להגדיל את הסיכון בתיק שלהם ל-100% מניות, ולוותר על מנגנון הבטחת התשואה שמציעה המדינה • גורמים בשוק: "מהלך הגיוני לצעירים, אבל לא לאנשים מעל גיל 40"

נתנאל אריאל

בדיקת גלובס

בחדשים האחרונים מתפתחת מתחת לרדאר תופעה חדשה בשוק הפנסיה: חוסכים, בעיקר צעירים, רוצים לקחת יותר סיכון ובוחרים לוותר על ההגנה מפני ירידות בשוק ההון שמספקת המדינה כדי להשקיע 100% מהתיק שלהם במניות. הם מוותרים על חיסכון דרך קרן פנסיה מקיפה - החסכון הפנסיוני המרכזי, שמבטיח למשקיעים שעד כ-30% מהדיקף הנכסים ייהנו מתשואה מובטחת צמודה למדד אך מוגבל בתקרת הפקדה. במקום, הם מעבירים את הכסף לקרן משלימה או כללית - חסכון פנסיוני שאינו כולל תשואה מובטחת, אבל נהנה מגמישות גדולה יותר באפיקי ההשקעה ולרוב הוא מהווה "השלמה" לבעלי הכנסה גבוהה שכן הוא לא מוגבל בתקרה. אותם חוסכים, מוותרים למעשה על מנגנון ה"אג"ח המיועדות" בקרנות המקיפות, שכולל הגנה על עד 30% מהתיק באמצעות אג"ח של המדינה שמספקות תשואה ריאלית שנתית (בניכוי אינפלציה) של 4.86%. לפני שלוש שנים המנגנון שונה ל"הבטחת תשואה", שמציעה תשואה של מעל 5%, אך המעבר למנגנון החדש נעשה בהדרגה והוא עדיין תופס חלק זעום מהתעשייה. ההגנה שמבטיחה המדינה אולי מסייעת בתקופות של ירידות בשווקים, אבל בתקופות של עליות כמו בשנים האחרונות, היא עלולה להפוך למעין משקולת. יורם לביאנט, יו"ר הוועדה הפנסיונית בלשכת סוכני הביטוח, מסביר כי "ש חוסכים, צעירים בעיקר, במיוחד בתחילת שנות החיסכון שלהם הוראים במנגנון הבטחת התשואה מגבלה ולא יתרון. הם טוענים - במידה של צדק - שלאורך זמן במסלול בעל סיכון גבוה יוכלו להשיא תשואה גבוהה יותר ולכן מעדיפים לחסוך מהשקל הראשון בקרן כללית".

"סוכן הפנסיה המליץ על השינוי"

לטווח ארוך, שוק המניות מספק בממוצע תשואות גבוהות יותר מכל אפיק השקעות אחר, לכן חושבים החוסכים הללו שאין סיבה "להכביד" על התיק עם אפיקים סולידיים, ושניתן לשים את כל הביצים בסל המניות. כך למשל סיפרה לגלובס ה'. לדבריה, "סוכן הפנסיה המליץ לי לבצע את השינוי והסביר שכל שנות העבודה עדיין לפניי ולכן אוכל לספוג גם נפילות גדולות בתיק לאורך

הדרך". בנוסף, החיסכון הפנסיוני שלה יחסית נמוך כיום, ולכן גם נפילות משמעותיות לא יובילו לפגיעה בלתי הפיכה בפנסיה, וזאת כאשר פוטנציאל האפסייד גדול. התשואות בשנה האחרונה כמובן תומכות לכאורה בהחלטה כזו שכן מסלולי המניות בקרנות הפנסיה (הכלליות), ללא אג"ח מיועדות) הניבו בשנה האחרונה תשואה ממוצעת של 23.3% בהשוואה ל-16.1% במסלול לבני 50 ומטה. הפער בכסף בשנה האחרונה הוא יותר מ-7,000 שקל לכל 100 אלף שקל של חיסכון. בשלוש שנים, הפער גדול עוד יותר עם תשואה של כמעט 48% ו-37% בהתאמה.

"לא תופעה שולית, הגירה משמעותית של כספים"

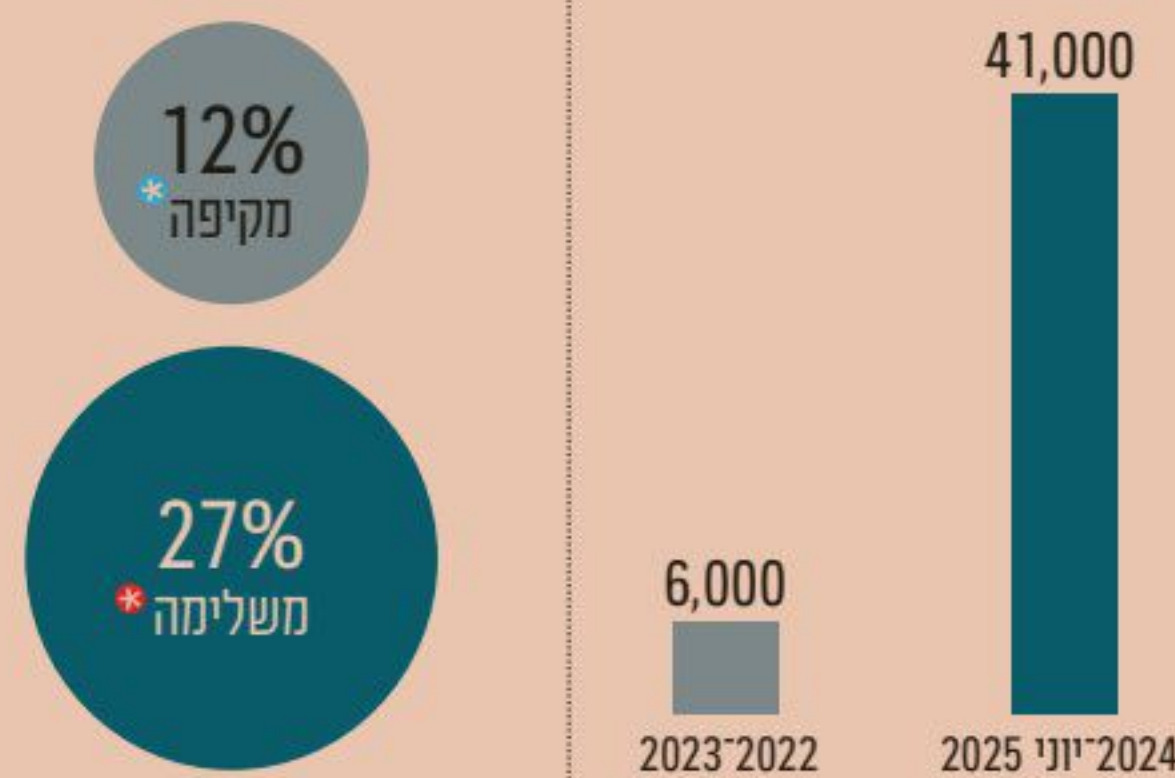
עד כמה מדובר במגמה שהולכת ומתגברת? לפי נתוני חברות הפנסיה, מסוף 2022 מספר העמיתים הפעילים בקרנות המשלימות גדל ב-27% לכ-225 אלף עמיתים פעילים (לעומת 175 אלף בזמנו), וזאת, בהשוואה לגידול של 12% במספר העמיתים הפעילים בפנסיות המקיפות באותו הזמן. בפועל, עיקר הווינוק התרחש רק מאז תחילת שנת 2024, עם קפיצה של כ-41 אלף במספר העמיתים בקרנות המשלימות באותו הזמן, לעומת כ-6,000 בלבד בשנה שקדמה לכך. "זו לא תופעה שולית בכלל", אומר בכיר בשוק. "נכסי מסלולי המניות בקרנות הפנסיה המשלימות הכפילו את עצמם בשנה האחרונה ל-12 מיליארד שקל" - כ-28% מהכסף בקרנות המשלימות נמצא כיום במסלולי המניות, לעומת 18% בלבד בקרנות הרגילות (המקיפות). ברור שחלק לא קטן מהעלייה בחלקן של המניות בתיק נובע מתשואות חזקות של שוק ההון אך הגורמים בשוק מציינים שחלק לא מבוטל הגיע גם מהעברות הללו.

גם כשבוחנים את צמיחת הקרנות הללו, מדובר בנתונים משמעותיים, לפי גורם בשוק: "במחצית הראשונה של שנת 2025 לא פחות מ-33% מההפקדות בקרנות המשלימות הופנה למסלולי מניות, בהשוואה ל-4.2% בלבד בשנת 2021, ולעומת 24% בקרנות הרגילות. הקרנות המשלימות צומחות בקצב של פי 3-2 מהקרנות המקיפות, מה שמעיד על הגירה משמעותית של כספים". מתחילת השנה קצב הצמיחה בקרנות המשלימות עומד על 28.5% לעומת 10.3% "בלבד" בקרנות הרגילות. ועדיין, במספרים הגדולים לקרנות

הקרנות המשלימות, ללא ההגנה מהמדינה, מושכות את המשקיעים

הגידול מסוף 2022 במספר העמיתים

מספר עמיתים חדשים בקרנות המשלימות

המקיפות יש כמובן ייתרון משמעותי. אם סך הנכסים בקרנות המשלימות עומד על 41 מיליארד שקל, בקרנות המקיפות מדובר בכמעט טריליון.

"טרנד של החודשים האחרונים, ויש בו היגיון"

המומחה הפנסיוני עו"ד ירון שמיר מסביר כי הצעירים מוותרים על הבטחת התשואה בגלל: "העליות במדד S&P 500 בשנים האחרונות, גיוון המסלולים שיצרו קרנות הפנסיה, היכולת לרכוש כיסויים ביטוחיים וזלים גם בקרנות המשלימות והחשיפה ההולכת וגדלה לתחום ההשקעות. משקיעים צעירים ובעיקר מתחום ההייטק ראו בהבטחת התשואה יותר כמשקולת על התשואה ופחות כמגן בעת ירידות".

ענת כנפו תבור, מנכ"לית אלטשולר שחם גמל ופנסיה, מסכימה: "זה טרנד שקורה ממש בחודשים האחרונים. חברה צעירים שלא רוצים את ההגנה של האג"ח המיועדות ורוצים 100% במניות. הם רוצים לקבל את כל האימפקט של השוק".

לדבריה, יש היגיון בכך: "לקוחות צעירים בתחילת דרכם, שיוודים שיש להם שנים רבות עד הפנסיה ורואים ששוק המניות מגיב 10% בממוצע שנתי לאורך זמן. אני לא פוסלת את הרעיון על הסף, אך צריך להיות 'צמודים' לזה ולשים תזכורת כדי לא להישאר במסלולים האלה כשמתקרבים לפנסיה. העברת הכספים למסלול כזה ויותר על הבטחת

ענת כנפו תבור, מנכ"לית אלטשולר שחם פנסיה וגמל: "זה מתאים לאנשים עם מודעות פיננסית, שמכירים, עוקבים ויידעו מתי להעביר למסלול אחר"

קרן פנסיה מקיפה

החסכון הפנסיוני המרכזי, שמבטיח למשקיעים שעד כ-30% מהדיקף הנכסים ייהנו מתשואה מובטחת צמודה למדד

קרן פנסיה משלימה

חסכון פנסיוני שאינו כולל תשואה מובטחת, אבל נהנה מגמישות גדולה יותר באפיקי ההשקעה

התשואה מתאימה לאנשים עם מודעות פיננסית, שמכירים, עוקבים ויידעו - בתקווה - מתי להעביר למסלול אחר ולהפחית את החשיפה למניות. אבל הם צריכים לעקוב.

החסרונות: "לא לכולם, במיוחד לבני 40 ומעלה"

בכיר באחת מחברות הביטוח מסכים ומציין שהוא רואה בכך מהלך הגיוני לצעירים "אבל לא למבוגרים. לא הייתי ממליץ על זה ללקוחות מעל גיל 40-45".

מנגד, איילה אבני מנכ"לית סטריין ייעוץ פנסיוני, סבורה שלא צריך להזיז את הכספים מהקרנות המקיפות. "בגלל המעבר למנגנון הבטחת תשואה גם המסלולים בקרנות הפנסיה המקיפות בעתיד יהיו 100% במסלול ההשקעה שנבחר ואחרי 5 שנים המדינה בורקת אם הושגה התשואה הריאלית המובטחת. אם לא, תושלם התשואה על עד 30% מהקרן מקרן מיוחדת שצוברת רווחים בשנים טובות".

לביאנט אומר שדמי הניהול בקרנות הכלליות עשויים להיות גבוהים יותר שכן "אין בקרן הכללית הבטחה של דמי ניהול נמוכים ל-10 שנים כמו שיש בקרנות נבחרות מקיפות. גם הסכמי דמי ניהול נפוצים של מעסיקים גדולים לרוב לא חלים על הקרן המשלימה. אפילו דמי הניהול המקסימליים מהחיסכון בקרן הכללית עומדים על 1.05%, יותר מכפול מ-0.5% בקרן המקיפה (וממוצע של 0.17% כיום בפועל)". עוד הוא מציין ש"בקרן כללית מותר לוותר על כיסויים ביטוחיים למוות ונכות אך אני מאוד לא ממליץ. לבסוף, מי שבחר לקבל קצבה מקרן פנסיה כללית יקבל מקרם גבוה יותר כלומר קצבה נמוכה יותר".